

JSB078

Základy práce s odborným textem

18. 11. 2020

Hlavní zásady publikační etiky

- Vědecká/odborná práce je činnost kolektivní (pomyslná komunita odborníků zabývající se podobnými problémy a navzájem se informující o výsledcích bádání).
  - Zmapování již probádaného
  - Opírání se o práce jiných autorů
  - Zprostředkování názorů / myšlenek / tvrzení jiných autorů
- 3 základní požadavky odborného textu:
  1. Podat úplné a konzistentní informace o použitých zdrojích.
  2. Jasně odlišit vlastní myšlenky, formulace, data a údaje od převzatých.
  3. Co nejpřesněji reprodukovat použité texty.
- Bez odkazu lze uvést jen všeobecně známá fakta a původní myšlenky/závěry.

Co jsou všeobecně známá fakta?

Obecně známá fakta lze rozdělit do 3 základních skupin:

1. Neoddiskutovatelné události
  - Zpravidla významné historické události (např. založení Karlovy univerzity, pochod studentů 1989, ...)
2. Vše, co se považuje za součást všeobecného vzdělání (základní fakta vyučovaná na ZŠ/SŠ)
  - Informace běžně se vyskytující v laických konverzích nebo masově sdělovacích prostředcích (ČR má zhruba 10 milionů obyvatel; po 1989 vzniká nový sociální jev = bezdomovectví, apod.)
  - ALE! Ne, pokud by se uváděl přesný počet obyvatel ČR podle posledního sčítání lidu; v tomto případě už je třeba data ocitovat (např. statistická ročenka, výsledky sčítání lidu)
3. Základní poznatky daného oboru
  - Informace uváděné v základních učebnicích
  - Konzultace s vedoucím práce je doporučena

Nikdy není chybou držet se zásady *uvádět každý převzatý údaj.*

Co je původní myšlenka?

Pokud najdu na internetu úvahu, kterou opíšu a předložím jako výsledek vlastní analýzy, jde o podvod.

Příklady:

1. Student Michal našel text, dále ho zpracoval, přidal statistické údaje, k jednotlivým tvrzením dohledal teoretické studie a řádně na ně odkázal.
  - Podvod, pokud student přesně nevymezil, co je výsledek jeho práce a co převzal.
2. Student Honza si poté, co byl pedagogem obviněn z plagiátorství, uvědomil, že kdysi skutečně něco takového četl/slyšel a tehdy to byl prvotní impuls k analýze.

Přesnost citace

- Citační manažer, citační normy MU
- Citace vs. parafráze (doslovný opis vs. přeformulování textu)

Citovaná pasáž musí být přesnou kopií originálu, je třeba dodržet všechny zvláštnosti textu.

- Uvnitř citátu je třeba používat jednoduché uvozovky.
- Pokud chceme něco zvýraznit, použijeme jiný typ písma, podtržení apod., je třeba na to upozornit (do závorky napsat, v čem se citát liší od originálu).
- Citát by ideálně neměl být delší než 3 až 4 řádky.

„Weber netordí, že účastníci navzájem vztaženého jednání vkládají [...] do sociálního vztahu stejný obsah smyslu nebo že postoj partnerů si co do smyslu navzájem vnitřně odpovídá, že tedy v tomto smyslu existuje nějaká ‚vzájemnost‘. Navzájem vztažené je [...] jednání také tehdy, jestliže jednající [...] předpokládá, že partner k němu (k jednajícímu) má určitý postoj a na toto očekávání orientuje své vlastní jednání.“

WEBER, M.; HAVELKA, M.: *Metodologie, sociologie a politika*. Praha: Oikoymenh, 1998, s. 159.

„Řečeno obrazně: [život, E. J.] zná jen neslučitelnost a tedy i neřešitelnost boje posledních vůbec možných stanovisek k životu, a tedy možnost rozhodovat se mezi nimi.“

WEBER, M.; HAVELKA, M.: *Metodologie, sociologie a politika*. Praha: Oikoymenh, 1998, s. 130.

Parafráze

- Zejména starší práce a archaické texty se nečtou snadno, proto je převádíme do jednoduššího jazyka.
- Parafráze bývá kratší než původní text.
  - Pokud je přepis delší, je to kvůli velmi obtížně srozumitelnému originálu nebo více možnostem interpretace.
- Vždy je nutné uvést přesný odkaz.
- Citování cizojazyčné literatury – doporučuje se citovat originální znění, protože každý překlad je interpretací.

Co patří do seznamu použité literatury?

- Úplné údaje o všech zdrojích, z nichž autor čerpal
- Seznam použité literatury uváděný za textem – pro lepší přehlednost, abecedně řazený
- Seznam excerpované literatury
  - V případě, že je přebírána myšlenka, teze, ale v textu není využita přímá citace z díla
  - Dílo je pro význam práce zásadní

Poznámkový a odkazový aparát

Poznámkový aparát = poznámky pod čarou nebo za textem

- Slouží k:
  - uvedení citovaného díla,
  - podrobnější informace, komentování, vysvětlení apod.,
  - odkazování na předcházející nebo následující části práce.
- Pokud se cituje opakovaně ze stejného díla, bezprostředně za sebou, lze uvést „ Tamtéž, str. XX“

Odkazový aparát = odkazy na odbornou literaturu, s níž autor pracuje, kterou cituje, apod.

- Časté chyby při zpracování seznamu citované literatury:
  - seznam není úplný, obsahuje chyby ve jméně autora, obsahuje špatný rok vydání,
  - autor není důsledný a nepoužívá jednotnou úpravu.

Domácí práce

Ověřte si, že obecně platné citační normy jsou platné i na vaší fakultě.

- Případně zjistěte, zda má vaše fakulta speciální předpisy pro citace.

Poskytněte citace z:

- knihy,
- příspěvku ve sborníku,
- odborného periodika,
- internetového zdroje,
- elektronické knihy.